

PROLETAREC

Glasiló Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 951.

CHICAGO, ILL., 3. DECEMBRA (DECEMBER 3), 1925.

LETO—VOL. XX.

Upravištvó (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

OSVAJALNI APETIT FAŠISTIČNE ITALIJE.

Ko je Italija pograbila svoj del plena svetovne vojne, še ni bila pod vladó fašizma. Vlada pa so jo stranke, ki so prisegale na šovinizem in na ekspanzijo Italije. V vojno je šla z imperialističnimi nameni. Bila je zaveznica Avstro-Ogrske in Nemčije proti Angliji, Franciji, Rusiji in Japonski. Zvezo je prelomila, ker so ji slednje v začetku vojne ponudile več kakor prve. Avstrija ji ni hotela obljubiti svojih teritorijev, četverozevi pa je bilo to lahko, ker ni obljubljala svojega.

Italija je hrepenela po avstrijskem Primorju in po nadvladi nad Jadránom. Na evropskem kontinentu se je mogla razširiti le na račun Avstro-Ogrske. Ko je videla, da centralnim silam ne bo šlo prav gladko, se je odločila za vstop v vojno na strani držav proti katerim je bila preje v zvezi. Tako je Italija šla v vojno "za demokracijo in samoodločevanje narodov". Poznavalcem razmer je bilo jasno, da italijansko vladó niso vodili pri napovedi vojne nikaki idealni motivi. Ko so boljševiki l. 1918 in 1919 objavili tajne pogodbe, je postalo vsakemu očividno, da so zavezniki dobesedno kupili italijansko pomoč, ki jim sicer ni dosti zalegla, toda držala je avstrijske armade proč od zapadnih in ruskih bojišč.

V Versaillesu se je poskušalo nekoliko omejiti kupčijske pogodbe, in italijanski diplomatje so imeli precej truda, predno so uveljavili svojo "pravico" do osvoboženih krajev v prejšnjem avstrijskem primorju. Le Reke niso mogli takoj dobiti, pa so jo vzeli na "romantičen" način s silo. Tako je bila civilizacija rešena in Italija je pograbila kolikor je največ mogla. A rada bi več. Rada bi več zaledja za Trst, rada bi premogovnike v Sloveniji, rada bi Dalmacijo in kos Hrvatske v okolici Reke. In potem še več.

Kar ni dobila po vojni, upa, da dóbi kedaj pozneje. Mussolini pravi, da je Italiji določena še zelo važna vloga v zgodovini. Italija mora postati mogočnejša kakor je danes. Kar vse pomeni, da mora postati večja na račun svojih sosed in pa dežel ki so šibkejše od nje in se ne bi mogle uspešno braniti, kadar bi prišla k njim v goste italijanska zastava zaeno z italijansko armado.

Italijanska aneksija jugoslovanskega ozemlja po razpadu Avstro-Ogrske je poteptala načelo samoodločevanja narodov, ampak na to stvar se je po premirju itak pozabilo. Sicer pa si je Italija ustvarila le bazo na nasprotni strani Jadrana, s katere bo čakala priložnosti za nadaljno ekspanzijo. To so jasno povedali svetu vsi, ki so zahtevali, da se narodnostni in teritorijalni problemi na avstro-ogrskem jugu rešijo pravilno in pravično. Toda imperialisti se ne ozirajo na take argumente. Tako je dobil ta kos Evrope vzroke za nove vojne nevarnosti.

Med oficieľno Italijo in Jugoslavijo vladajo prijateljski odnošaji. Niso prijateljski radi prijateljstva, ampak radi tega ker si sedaj še nobena ne more privoščiti vojne. Italija z gotovostjo računa nanjo, da si svetovno časopisje le sempoťam piše o tej možnosti. Jugoslavija dobro čuti, da je Italija dobila kolikor je hotela vzeti Avstriji, pravzaprav več, ker ni računala na tolikšen "uspeh", ni pa še dobila kar hoče dobiti od sedanje Jugoslavije. Obmorski koščki, ki jih ima Italija na jugoslovanski strani Jadrana, logično zahtevajo nadaljne koščke. Zato Italija neguje propagando, katere cilj je držati ljudstvo v "pripravljenosti" na novo "osvobodilno" vojno.

Nedavno je Štefan Radič, ki je danes član jugoslovanske vlade, na nekem shodu v Ljubljani posvaril Mussolinijevo Italijo in ji zagrozil z besedami, kakršnih se ministri navadno ne poslužujejo napram "prijateljskim" državam. Mussolini je takoj zahteval pojasnilo in zadošćenje, vlada v Belgradu pa je italijanski pojasnila, da je bil Radičev govor v Ljubljani napačno citiran.

Taki slučaji so le pripetljaji, ki pokazujejo, kakšna je situacija v resnici. Fašistične demonstracije pred jugoslovanskim konzulatom v Trstu in napad fašističnih tolp na urad lista "Edinost" v Trstu so znak prijateljstva napram Jugoslaviji, kakršnega goji italijanski imperializem.

V Jugoslaviji ob vsaki ugodni priliki demonstrirajo proti Italiji in na shodih se mnogo govori o nalogi Jugoslavije osvoboditi neodrešene kraje ob Jadránu.

Enaki odnošaji, kakor med Italijo in Jugoslavijo, vladajo med Italijo in nemško Avstrijo. Mussolinijev režim je napram narodnostnim manjšinam brezobziren in v raznarodovalni taktiki nastopa hujše kakor pred vojno carska Rusija, ali predvojna Nemčija in Avstrija. Pogojev za miren razvoj, pogojev, ki bi omogočili odkritosrčno kooperacijo med deželami v Evropi, torej še ni. Podjarmljenja narodnostnih manjšin so se nekoliko spremenila, raznarodovalna politika pa je enaka, kakor smo jo poznali pred vojno. Samo vloge so v drugih rokah, igra pa je v glavnem vsa prejšnja.

Ljudstva evropskih dežel ne hrepene po vojni; nasprotno, boje se vojne. Vzlic tej bojazni pa so še sto tisoči in milijoni na strani strank, ki zagovarjajo imperialistična osvajanja. Vsled svoje nevednosti ne razumejo, da so orodja v rokah krvnikov človeške družbe, ki pehajo v nevarnost ne le ljudstva svojih dežel, ampak narode vseh dežel. Mussolini je podvojil svojo barbarsko ofenzivo za uničenje socialističnega gibanja v Italiji, ker hoče ugonobiti glavno silo, ki je nevarna njegovemu načinu vlade. Če zatre opozicijo popolnoma, bo moral v interesu svojega režima, podvzeti kaj drugega "velikega" v interesu domovine, in ta "interes" so nova osvajanja in "osvobojevanja". Mussolini računa z njimi. Orjunaši v Jugoslaviji čakajo take prilike. Ljudstva pa, ki plačajo stroške vojne v krvi in blagu, so v glavnem potopljena v opojno brezbriznost, da se odpočijejo od gorja in pobijanja, ki se je končalo komaj pred nekaj leti. Bilo bi dobro, če bi se ne potopila preveč v brezbriznost, pač pa čuvala na svoje vlade in se malo pobrigala tudi za kooperacijo. Drugače jih katastrofa zaloti nepripravljene, in predno se bodo zavedla, jih bo že objela. Kapitalistične vlade se pripravljajo na vojne. Delavstvo vseh dežel se mora pripravljati za mir, kajti le če bo pripravljeno za mir, bo sposobno preprečiti vojno.

Število Indijancev v Združenih državah.

V Združenih državah je 349,595 Indijancev, kakor objavlja federalni indijanski urad, ki je zaključil štetje Indijancev dne 30. junija to leto. Indijanski rodovi v Alaski niso vključeni. Njihovo število je v enem letu naraslo za 2,693 oseb. Tekom zadnjih dvanajstih let je število Indijancev naraslo za 18,976 oseb. Oklahoma ima največ Indijancev, namreč 120,163; Arizona jih ima 43,950; So. Dakota 24,241; New Mexico 22,481; California 18,812; Minnesota 14,300; Montana 13,142; No. Carolina 11,969; Washington 11,695; Wisconsin 11,268. Države North Dakota, Michigan, New York, Nevada in Oregon imajo nad 5000 Indijancev vsaka.

Delavec, ki glasuje za kapitalistične kandidate, izraža s tako volitvijo, da je zadovoljen z razmerami.

Dvorni pogreb v Londonu.

London je po dolgem času zopet videl pompozni pogreb. Pokopali so kraljico vdovo Aleksandro, mati sedanjega kralja. Vsa veličina angleškega dvora je bila izkazana, vsa moč Velike Britanije se je zrcalila v pompu.

Zadnja dvorna slovesnost najceremonijalneje oblike se je vršila pred par leti, ko se je poročila hči kraljeve dvojice. Pomp pa je trpel na veličini vsled tega, ker se je poročila z domačim aristokratom, ki nima dežele, ne krone. Pogreb kraljice vdove pa je dal angleškemu dvoru priliko poseči nekoliko v prošlost, ko so bili kralji res kralji in dvori resnično dvori.

Angleži so zelo zaljubljeni v svojo demokracijo. Kralju so odvzeli ekzekutivno moč, niso mu pa vzeli trona, ne krone. Pomp, s kakršnim se je mogel ponášati le malokateri mogočen dvor, se je tradicionalno ohranil na angleškem dvoru.

Za pogrebom Aleksandre so bili štirje kralji — mali ostanki nekdanj mogočnega, absolutnega monarhizma. Udeležili so se ga zastopniki držav, ki so nedavno imele še kajzerje, carje in kralje, a so danes republike, ena celo sovjetska, ki je na drastičen način iztrebila dinastijo.

Pogrebnih ceremonij se je udeležil tudi Ramsay MacDonald, ki je zastopal opozicijo. Človeku, ki ne pozna angleških tradicij, zveni to nekam čudno, kakor se mu zdi čudno, da Anglija tolerira in troši ogromne vsote za dvorni pomp, a kralju je odvzela moč vladati. Pozdravlja ga, kadar se pojavlja na ulicah, prireja manifestacije članom kraljeve hiše, kadar pa svojo pozornost obrne na vlado, gre z mislimi v parlament, kralja pa popolnoma pozabi.

Ko je bila pokojna Aleksandra še kraljica Anglije, je bil angleški dvor več kakor okrasek. Bila je na prestolu v času, ko so republikance skoro v vseh deželah (monarhijah) preganjali, zapirali in obešali. Ko se je starala, je videla monarhizem umirati, v kolikor je dvorjanom sploh mogoče videti in vedeti. Predno je umrla je lahko videla, kako se je v Italiji, v drugi največji monarhiji v Evropi, pojavil diktator in porabil kralja za svojo marioneto. Podobno sliko je imela priliko videti v Španiji. Videla je razpad mogočnih dinastij. Kajzerjeva familija je razkropljena, carjevi sorodniki so samo še ubežniki, Habsburžani so domalega pozabljeni, grški kralj živi v izgnanstvu. Kar je še tronov ostalo, niso nič kaj trdni. Dinastij pa še ni konec, kajti dedne, ki so vladale "po milosti božji", so nasledile istotako dedne, ki vladajo po milosti dolarja in funta šterlinga — ali pravilnejše — po krivdi ljudske nevednosti.

Agitirajte za razširjenje "Proletarca".

Radikalizem v ameriških visokih šolah.

F. Dumont Smith je izdal svarilo pred nevarnostjo radikalizma, kateri se širi med ameriškim dijaštvom v visokih šolah.

Mr. Smith je po poklicu odvetnik. Ker je prominenten, ga je ameriška odvetniška zbornica izvolila za načelnika svojemu državljan-skemu odseku. Naloga tega odseka je bdeti, da se obvaruje ta svobodna dežela pred tistimi kandidati za državljanstvo, ki domnevajo, da bi bilo na mestu in prav če bi se kakšna "ameriška institucija" malo izpremenila. Ta "prominentni" advokat je dejal, da je njegov odsek odvetniške zbornice priporočil Ameriški legiji, da naj preišče vsakega tujerodca, ki vpraša za državljan-ske pravice, in če pronajde, da je pristaš anarhističnih ali socialističnih nazorov, da tej deželi ni lojalen, sploh ako sumi, da je nevreden državljanstva, naj to sporoči sodišču, na katerem ima prizadeti vloženo aplikacijo za državljanstvo.

To je amerikanizem najzabitejše vrste, nadut in ogaben.

Mr. Smith pravi, da je s tujerodci lahko, ni pa lahko trebiti radikalizem med dijaštvom. On priporoča več agitacije v šolah, in več brošur, ki bodo pobijale radikalno propagando.

V ameriških visokih šolah je razmeroma zelo malo radikalizma. Je med dijaštvom precej pacifizma, a radikalizma v našem pomenu besede ni mnogo. Dejstvo pa je, da se širi, kajti končno tudi ameriški dijaki niso za vse večne čase zapisani samo zanimanju za "football" in "baseball". Dijaki v nekaterih šolah se upirajo prisilnemu vojaškemu vežbanju. Mr. Smith, katerega poklic je iskati pota za svoje klijente kako se izogniti zakonom, pa misli, da je to že radikalizem, katerega je treba v kali zatreti. V pogledu tujerodcev je njegovo mnenje, da je treba izključiti vse, ki niso pripravljeni podpisati ameriške vlade kakršna je. Pravi, da se odvetniška zbornica z njim soglasno strinja, priznava pa, da je nekaj odvetnikov drugačnega mnenja o kvalifikacijah za državljanstvo. Ako bi "očetje ameriške demokracije" verovali v isto načelo kakor Mr. Smith, bi danes Smith ne mogel proslavljati "ameriških institucij" in zvezdnate zastave. Ampak on je, kakor večina ameriških reakcionarjev, človek ozkega obzorja, slab poznavalec zgodovine in velik lakaj dolar-skih knezov.

Ko je Kristus poslal svoje učence po svetu, jim je rekel: "Pojdite in norčujte se iz ljudi, preklinjajte svoje nasprotnike, ustanavljajte samo nekaterim žepom koristne bančne zavode in izmenjavajte denar po verižniškem kurzu!" — Kaj ne, vi sedanjí črni nasledniki njegovega nauka?

Sužnji po \$4.62 na dan.

Leta 1923 je bilo iz antracitnih premogovnikov znesenih na domove 29,172 premogarjev v nosilnicah in z ambulančnimi vozovi. L. 1924 je bilo v antracitni industriji poškodovanih 30,241 delavcev. Vseh delavcev na antracitnih premogovih poljih je 158,000. Od leta 1870 je bilo v antracitni industriji ubitih in poškodovanih 1,210,000 delavcev. To se glasi kakor poročila z bojišča.

Ni čuda, da mnoge zavarovalne družbe in skoro vse podporne organizacije odklanjajo pristop premogarjem.

Premogarji tvegajo svoja življenja, da more kolesje industrije peti naprej svojo pesem, da oskrbujejo obratom gonilno silo in stanovanjam kurjavo.

Dne 1. septembra so šli premogarji antracitnih polj na stavko. Ne zahtevajo mnogo, ampak operatorji jim niso hoteli ugoditi. Ameriška javnost se ne briga za te delavce, in kolikor se, se jezi nad njimi, čes da so oni krivi radi svojih "pretiranih zahtev" visokim cenam premoga in pomankanja premoga.

Kaj, če bi ta javnost, ki je tako slepo zaverovana v mnenja kapitalističnih listov, videla nosilnice in ambulačne vozove in v njih do trideset tisoč poškodovanih delavcev vsako leto, tisoče njihovih žen, ki so v vednem strahu za življenja svojih mož, in na tisoče njihovih otrok!

Koliko pa znaša povprečna plača premogarja!? Mar se javnost zato briga? Ne briga se, ker je pod vtisom in vplivom kapitalističnega časopisja.

Sedaj govore o obnovitvi pogajanj med premogarsko unijo in operatorji, sedaj, po treh mesecih stavke! Dobri ljudje bodo posredovali in pronašli po "vsestranskem globokem študiranju", da plača ki jo prejema zadostuje in da industrija v danih razmerah ne more plačati več.

Delavci v stavkah veliko žrtvujejo — žrtvujejo na plačah, ki jih po dolgotrajni brezposelnosti ne morejo nadomestiti tudi če dobe par centov povišanja, žrtvujejo na pritrgavanju, kateremu se v stavkah morajo podvreči ker ni sredstev, potrošijo prihranke kdor jih sploh ima, kdor ima kaj kredita se zadolži — in edino kar ima od življenja je garanje in stavka in mogoče nosilnica in ambulančni voz. Premogar živi za premog in umrje za premog. Svoje življenske razmere si bo izboljšal, toda zanj se mora pričeti zanimati tudi delavstvo drugih poklicov, in ob enem se mora organizirano delavstvo naučiti nastopati v bojih proti privatnim interesom nekoliko drugače kakor sedaj nastopa.

Pet rojstev na minuto.

Leta 1924 je bilo v Združenih državah rojenih 2,645,000 otrok, umrlo pa je v istem letu 1,333,000 oseb. Na vsak smrtni slučaj prideta dva rojstva. Če bo razmerje rojstev in smrtnih slučajev v tem letu enako naraslo kakor l. 1924, bo statistika izkazovala, da je bilo vsako minuto rojenih deset otrok, pet ljudi pa je vsako minuto umrlo.

Mir je blizu.

Mir je na pragu. Krščanske dežele so se sporazumele protektirati druga drugo pred svojimi lastnimi nasilji.

LJUBLJANSKI TIPI

Satirično-psihologični obrazi.

Spisal Josip Suchy.

(Nadaljevanje.)

Vinski bratec je sicer le nekaka posebna vrsta nočnih ptic, uvrstiti ga pa moramo v razred "neločljivih", ker se ga naloti samo v "družbi", s katero ga veže "simpatija". V tem oziru se razločuje posebno od "tihega" pijančka, ki kakor osamljen vrabec, zadoščajoč sam sebi, čepi v najtišjem kotičku ter se kvečjemu oglasa z enostavno melodijo točenja pijače v kozarček in srkanja kapljic. — Veliko moških obojega stanu, samcev in oženjenih, išče in najde zabave in "duševne probe" le v gostilni in vsled te skromne tendence se osredotoči mišljenje in čuvstvanje tako "organiziranega" pijančka le v večernem cilju, ki je ali "Figovec" ali "Fajmošter" ali "Ložar" ali "Štefan" in kakor se že imenujejo te zagonetne tvrdke popularnih lečnic. Pravoverni vinski bratec komaj čaka normirane ure, ki ga popelje v Meko njegovih želja, za kar seveda nima pojma vodo pijoči gjaur.

Vinski bratec začne živeti šele v gostilni, to se pravi, kakor on pojmuje "živeti": da biva med "dobrimi prijatelji", da se ogreva ob šalah, improviziranih, večinoma stabilnih dovtipih in smešnicah, ob skromnih zbadljivkah in ugankah, pri reševanju katerih sedaj ta sedaj oni pade v "tajbo". In v resnici so si vsi "dobri prijatelji". To čuvstvo se poraja na novo sleherni sečer, če "bratec", ki je danes na vrsti, naroči "Štefan" vina in se med zvenenjem dvignjenih čašic pojavlja ogenj "prijateljskih poljubov" ter se po strogih zakonih nepriliznjene prijateljstva zvrnejo polne čaše v grlo.

In kako požrtvovalno je na tak način pridobljeno in zapečaten prijateljstvo! Ali potrebuješ denarja? "Prijatelj" ti ga posodi. Potrebuješ botra? "Prijatelj" ti je na uslugo. Potnega kovčega nimaš? Evo ti ga. Želiš li kako izpričevalo, morda celo potno legitimacijo? "Prijatelju" so znana vsa sredstva in pota in jutri ob osmih jo že imaš. Itd.

"Prijatelju" ni nobena žrtev prevelika, nobena pot predolga, noben trud preveč, da ustreže vinskemu bratcu. Za svojce bi morda ne storil koraka, za "brata" pa je v stanu čakati dolge ure pred vrati visokih gospodov. Pozna samo eno vrsto prijateljev: "vinske prijatelje".

In kaj povzroča to srčno in duševno zvezo? Skupna zadeva steklenice, navada in — burke.

Nekateri "vinski bratci" so pa še posebno zvižahn. Oni pritegnejo k veseli družbi tudi svoje "boljše polovice", da se na lastne oči prepričajo, kako se zabavajo p. n. soprogi med "dobrimi prijatelji" ter da z lastno avtopsijo ugotovijo, kako poštena in dostojna je zabava soprogov.

Slednjič se izgubi eden in drugi — včasih pokopljejo kakega "dobrega prijatelja", ki je umrl na zagonetni vodenici in za katerim pretaka vroče solze gostilničar, čigar najboljši gost je bil pokojni. Preostali žrtvujejo potem njegovim manom hekatombe steklenic, zakaj pije se iz kateregakoli povoda in pije se sploh, kolikor časa dopuščajo to slabi časi.

Za vse to razgrajajoče, hrupno, divje in "svobod-

no" gostilniško življenje pa se ne meni "tihi" pijanček. On ne mara družbe, sovraži glasno pijančevanje, nedostojne šale, brezmiselne smešnice, prazno veseličenje, z eno besedo ves hrupni aparat vrtoglavcev, ki se morajo zabavati.

Tihemu pijančku je gostilna več. On sicer tudi rad pije, pije celo pogostoma in mnogo, toda s kakim užikom pije, s kako pijeteto prinaša kozarček k nemim ustnicam in s kako brezglasno in veselo vznesenostjo srka kapljico za kapljico vase. Pri pogledu tekočine se mu poraja cel svet misli in njegove možgane preplavlja bliskoma kakor fosforescijoča sijavnica pestrejšje in fantastičnejše sanje, kakor so celokupne pravljice šeherezade. Za tihega pijančka je gostilna svetišče, kamor se zateka, da biva sam s svojim božanstvom, da se nemoteno vdaja nasladam pijančevanja ter neslišno dialogizira z nevidnim duhom v kozarčku.

Tihi pijanček je "znanstven" pivec. Ta pasma pivcev se rekrutira iz bivših profesionalnih in tako zvanih "kvartalnih" pijančkov, navadno pa iz ljudomrčev. Filistrsko malomeščansko naziranje ga napoti do kozarčka. Tam v skritem kotičku presedeva dolge, dolge ure. Včasih pesnikuje. Sovraži pa ves svet.

Vsekakor je tihi pijanček še najbolj simpatična prikazen.

Preostaja, da izpregovorimo še nekaj besedi o "kvartalnem" pijančku. Kvartalni ali čertletni pijanček je psihopatičen pojav. Sicer je najboljši družinski oče, uradnik, delavec itd. par excellence. Kar naenkrat pa pusti vse v nemar in hajd — v gostilno. Že nekaj dni pred tem "napadom" mu razbereš raz lica in nosa simptome, namreč "hektično" pomešane plavičaste poteze, nos se mu nabrekne, brke se klavarno povesejo, oči mu zro zamišljeno in topo. In "bolezen" se ga prime z nevzdržljivo silo. Tak pojav traja samo nekaj dni in je v "cvetju" tako okoli prvega. On ni stalen gost. — Ponekod izven Ljubljane, kjer so tudi taki pijančki, pravijo, da ga je "kura peknila".

V Ljubljani se teh pojavov ne opaža toliko, prvič, ker so že po svoji "kvartalni" naravi sporadični, in drugič, ker se ta pasma prej ali slej amalgamira z eno ali drugo omenjenih kategorij.

Ljubljanske "kofetarice".

Ljubljana ima dokaj izrazitih tipov. Če sem že pisal o ljubljanskih pijančkih, smatram za umestno, udati tudi na drugo stran zvona, namreč poudariti enkrat tudi specialiteto ljubljanskega nežnega spola.

Vino in kava! Prvo je iznašel, kakor trdijo pismonki, ata Noa, drugo pa je, kakor pravijo, vpeljal v Evropo poljski plemič Kolšicki, ki je arkanum seznal pri Turkih, ti pa zopet pri Arabcih. Pa naj že bo, kakor hoče, dejstvo je, da je prvo paliativno sredstvo za moške, drugo pa vzpodbujajoče za ženski spol.

Slovence diči velikopotezna strankarska parcelacija s klikami, klubi, društvi, odseki in atomičnimi pododdelki itd. Če stoje trije skupaj, lahko staviš svojo glavo, da so pripadniki kakega kluba, ali pa snujejo ravnokar načrte za ustanovitev novega društva. Saj ni čudno, če se po danem vzgledu organizira tudi naše ženstvo.

V Ljubljani obstoja več ženskih društev različnih tendenc in smeri, celo političnih damskih klubov ne manjka več.

V nastopnih vrsticah hočem nekako analizirati psiho ljubljanskih — kofetaric.

Recimo, da ima ta klub svoj sedež nekje v območju Šenklažva. Njihova predsednica je gospa Za-

plotnikova. Gospa Zaplotnikova ni samo zelo verna, temveč tudi zelo ugledna ženska, to pa iz treh vzrokov: prvič je posestnica zelo dragocene kožuhovalne, ki ji zelo dobro pristaja; drugič jo diči že izza nedoglednih časov odlikovanje, da se vsako leto na Telovo pred njeno hišo postavlja oltar in tretjič je njeno hišo vedno osebnost počastil gospod župnik, če je z enim ali drugim njenih p. n. soprogov šlo proti koncu. Ta čast jo je, kakor je sama rada poudarjala, že trikrat doletela. Sedaj je zelo ugledna vdova, ki pa še vedno ni prisegla, da ne bi dala svoje roke tudi četrtemu soprogu, če bi ga le iztaknila. Razen dobro situirane trinadstropne hiše, različnih obligacij, vrednostnih papirjev in srečk, več izkušenih prijateljev in prijateljic ter koncem konca malega pinča "Azorla" — nima nobene druge imovine.

Zadnji praznik je prisostvovala "poldvanajsti" maši v Šenklažu. Kakor se je opazalo z več strani, je bila tedaj vidno razburjena. Imela je privilegirani sedež v sprednji "najboljši" klopi. Toda običajne pobožnosti bi danes pri njej zaman iskali; viden nemir se je je polasčal, s srebrnim okovan molitvenik — "Hoja za Kristusom" — je ležal pred njo še zaprt, dočim se je sama neprestano ozirala na desno, sedaj zopet na levo stran, pozdravljala, pomenljivo pomigavala z očmi ter očitno komaj čakala konca svetega opravila. Ko se je maša končala, se je hitro vzdignila ter z velikim šumom svojih štirih naškrobanih spodnjih kril stopila v kot pod stranskimi orglami, kamor je z energičnim gibom glave in rok pozvala svoje najintimnejše znanke — obojega spola — da ji sledijo. Improvizirani cerce je vzbudil sicer precejšnjo pozornost, posebno še, ker je vsled ogromno nabreklih kril udeleženk in precej obširnih telesnih oblik nekaterih moških prisostvovalcev bil skoraj ves razpoložljivi prostor pod korom zastavljen. Razgovor je bil zelo kratek: "Ali vas smem danes povabiti na 'šalico kofeta'? Sami smo! Sami znanci! Lahko si povemo, kar nam leži na srcu! Nazadnje moramo vendar enkrat stvar spraviti v red, naj velja, kar hoče. Torej vas smem pričakovati?" — "O, prosim, gospa Zaplotnikova, velika čast!" je bil enostaven odgovor izvoljenih, nakar so se z običajnim stiskom rok in pokloni razšli. Na cesti pa se je gospa Trčanova zdajci domislila svojega pseta ter pohitela za odhajajočo gospo Zaplotnikovo. "Gospa! Prosim še eno besedo! Ali smem s seboj pripeljati 'Stofija'? Veste, on je že vajen, da ga vsako nedeljsko popoldne vzamem malo s seboj in naпослед se tudi dobro razume z vašim Azorlom. Tedaj smem li biti tako prosta?" — "O, prosim, z veseljem," je odvrnila gospa Zaplotnikova; sedaj so se k enaki prošnji osokolile tudi gospa Arnejčeva za svojega "Afija", gospa Vrtačnikova za "Amija" in gospa Koruznikova za malega "Bilija". Vse jim je bilo dovoljeno.

Popoldne ob štirih je bilo dvo- in štirinožno zborovanje kompletno. Družba je sedla okoli okroglega, s kavniimi skodelicami in s pecivom dokaj obložene mize. Posvetovanju je prisostvoval sicer ne enakovredni, vendar pa v verskih in političnih zadevah kakor tudi tajnih poslih zelo zanesljivi krojaček-krpač gospod Hribernik z drugega hišnega trakta — seveda ne kot voditelj razprave, ampak samo kot svetovalec, če je bilo potreba spoznati tudi "potrebe in mišljenja proletarcev".

Ravno so segli po tretji čašici kave, ko zakliče gospa Zaplotnikova: "Rezika, sedaj nas pa le pusti same! Če kdo pride — nismo doma — slišiš? Tedaj!

— Azorl, pridi sem! Sem pridi! Priden kužek bodi! Kuš . . . Gospod Hribernik, bodite no tako prijazni in poizkušite Stofija na zeleni podglavnik . . . Tako, sedaj prosim!"

Gospa Trčanova: "O, prosim, gospa Zaplotnikova! Preveč skrbite! — Ne ostane na nobenem tujem prostoru — je le naročja vaje — no, pridi sem, ti lump-pek grdi! Boš miroval takoj? . . . Tako, prosim —"

Gospa Vrtačnikova: "Ami! Lepo sem pridi! Dobiš cukrčka! Ne bodi hud, Ami! Pridkan bodi! Drugače ne greš več z menoj! . . . Tako, tedaj prosim —"

Gospa Koruznikova: "Bili! Ali se to spodobi? . . . Prosim, gospa Arnejčeva! S terpeninom se vse ščisti — niti trohice se ne pozna . . . čakaj, Bili! Če prideva domu in povem to papanu, pa bo pela šibica po tvojem hrbičku, ti grdi pes ti! — Sedaj pa bodi lepo priden, kakor je Azorl! — Ali vidiš, kako priden kužek je Azorl! — Tako, prosim —"

Gospa Arnejčeva: "Bojim se, da madež ostane — pa še celo na modrem suknu! — Moj Afi tega ne stori! — Kajne, Afi? Ti si prav dobro vzgojen psiček?"

Gospa Koruznikova: "O, prosim, gospa Arnejčeva! Moj Bili je tudi dobro vzgojen. Kaj takega se lahko kmalu pripeti; moj Bog, če bi taka živalca imela človeški razum, bi pač lahko govorila, tako je pa to težavna stvar — no in tako velika tudi ni ta nesreča, škoda pa tudi lahko še popravim . . ."

Gospa Zaplotnikova pikirano: "Moje dame! Če se kaj poškoduje v moji hiši, je gospa Zaplotnikova tu, da stvar popravi. — Tedaj, če smem prositi, da se razgovorimo o tem, o čemer smo se hoteli razgovoriti in radi česar sem se vas dovolila povabiti na čašico kave . . . Ali vam smem še postreči z malo čašico, gospa Arnejčeva?"

Gospa Arnejčeva hitro odvrne: "Ne, ne, ne! Niti za ves ljubljanski Grad ne! Moram odločno odkloniti! Preveč je močna, takoj mi povzroči krče! Tudi bi ne prijala moji krvi — posebno, če se zjezim!" — Si še enkrat z brisalko suši dotični madež.

Gospa Zaplotnikova: "Čeprav mi je gospa Arnejčeva dala korbico, me bodo vendar ostale dame počastile vsaj še z eno čašico! — Prosim, če smem prositi — prositi — gospa Koruznik! — samo polovico — tako! — Potica in šarklji so itak vsaki na razpolago — vse spečeno doma, kajti našemu slaščičarju nič več ne zaupam . . ."

Gospa Trčanova: "Kaj pa se je zgodilo? Jaz še ničesar ne vem —"

Gospa Zaplotnikova: "Kaj vam še ni znano, gospa Trčanova? No, za veliko ni šlo, samo za malo zastrupljenja —"

Ostali osupli: "Za-strup-ljenja? Nekaj sem slišala o tem govoriti."

Gospa Zaplotnikova: "Da, zastrupljenje! Pa, da slišite! Ker nisem imela ravno doma nič posebno finega, sem poslala Reziko h gospodu sosedu, da kupi nekaj rezin za Azorla. Rezika prinese rezine ter jih položi tja na mizo. — Tiho, Azorl! Miren bodi! Nič se ti ne zgodi! — Glejte, rezin še omeniti ne smem, takoj čuti! — Kako se trese! Ubogi kužek, pridni ti! — Tedaj, da vam povem: Rezika jih položi tja na mizico in se poda zopet na svoje delo. Popravici povedano, meni se takoj niso dopadle — že ta barva! Ta barva! Toda, kakor sem rekla, ker nisem imela drugega v hiši, sem mu jih dala. Poje prvo, poje drugo, poje tretjo ter se vleže na podglavnik. To se mi je zdelo takoj čudno,

zakaj drugače, če je kaj jedel in popil malo vodke, je takoj zahteval vun. Torej se je vlegel in se naredil, kakor bi spal. Naenkrat — gospod Prašnik, ali se vam poljubi še košček šarklja? Ne? No, kakor vam drago! — Tedaj, da vam povem, gospoda moja: naenkrat postane bled ko smrt, to se pravi, razberem mu raz lice, da mu nekaj manjka! Pokličem: Azor!, kaj pa ti je? Govori, Azor! — hočem reči, kaj pa ti je Azor! Ali ti ni dobro, Azorček? Ali naj pošljem po koga, revček ti! Ta pa le leži in leži. Pozvonim in pokličem Reziko, toda ta je bila ravno v pralnici — to tudi še! Prestrašena sem odprla in kriknila: strup, strup! Tedaj je pridrvel kakor angel z neba gospod Hribernik. Z enim skokom je bil pri meni in kričal: 'Strup? strup? Kdo se je zastrupil? Koliko oseb se je zastrupilo? Pokažem na Azorla, katerega je pogledal in rekel: 'Azor! spi!' — Toda kako, sem rekla, ravnokar se je zvijsal! Prosim vas, dragi, ljubi gospod Hribernik, idite takoj k živino-zdravniku ter ovadite zadevo tudi na policiji. Moža morajo še to noč aretirati! — Gospod Hribernik je bil mnenja naj se nekaj dni še počaka, da vidimo, kako se bo bolezen 'vrgla', ta čas pa naj poizkusimo tiste kapljice, ki so njemu že v najmanj sto primerih zastrupljenja pomagale. Gospod Hribernik je skočil v svoje stanovanje in je bil v trenutku zopet nazaj ter dal polni dve žlici teh kapljic Azorlu, nakar se je slednji popolnoma umiril in kmalu trdno zaspal. Seveda nisem vso noč zatisnila očesa, bedela sem ob njegovem ležišču ter ostala pri njem, dokler ni popolnoma ozdravil. Gospod Hribernik je bil rešitelj njegovega življenja in jaz sem njegova dolžnica do konca svojih dni. Toda zastrupljen pa je bil vendar! — Še eno čašico, gospod Hribernik?"

Gospod Hribernik: "Ljubim roko, milostljiva, preveč ni zdravo in zdravje je največje dobro! Majhen košček šarklja, če smem prositi, toda — kakor se že reče, čisto majhen košček, tako — o, prosim, preveč, preveč — kaj pa mislijo! Jaz, ki tako malo jem! S tem izhajamo ravno osem dni. Moj Bog, če bi moja rajnka vedela, kako dobro se godi njenemu Petruku na stara leta!"

Azor!, Stofi, Ami, Bili in Afi postanejo naenkrat nemirni ter obrnejo svoje glave proti vходу.

Gospa Zaplotnikova reče presenečena: "Poset dobimo. Prosim, gospoda, o tem, o čemer smo do sedaj razpravljali, ne črnamo besedice — saj ne vemo, kdo nas počasti." Vrata se napol odpro in skozi odprtino skoči v sobo majhen črn kužek, ki se lajajoč zakadi proti gospej Prašnikovi.

Gospa Prašnikova vesela, vzhicena: "Bufi! Oh, Bufi! No, pridi sem, Bufi! Si vendar našel svojo ženko, Bufi? To veselje! — Oprostite, gospa Zaplotnikova, toda nisem vas hotela inkomodirati in sem še svoji služkinji nujno naročila, da ne pusti psička iz hiše; in sedaj ji je res ušel ter je tu! Kdo neki mu je povedal, kje sem? In tako dolga pot! Naravnost sem je našel! Ta Bufi!"

Gospod Hribernik: "Tu se vidi, kaj je dober nos."

Gospa Zaplotnikova: "Ali bo kaj jedel? Moj v tem času ne je ničesar več."

Gospa Prašnikova: "Samo polovico čašice, če smem prositi, sladkorček pa, prosim, posebej — taka je njegova navada. Hvala lepa! Tako, Bufi, tukaj imaš svoj kofetek! Sedaj pa le priden bodi, Bufi —"

Čudno! Po vstopu zadnjega gosta sta bila harmonija in mir zborovalcev pri kraju. Azor! se je prituljeno režal, Ami je praskal svojo gospodinjo, Stofi je cvilil in Bili in Afi sta obadva mučila svoji gospodinji s pona-

šanjem, ki je značilo, da je že skrajni čas . . . tako so čutili vsi, da je prišla ura ločitve. Vzdignili so se, nakar so četveronožni gostje intonirali fanfaro veselja ter plesali okoli svojih gospodaric, da se je vse kadilo. S tisočerno zahvalo so se gostje odpravljali. "Lahko noč! in lahko noč!" —

(Dalje prihodnjič.)

Bogataši in njihove subvencije visokim šolam.

Znano je, da so mnoge ameriške visoke šole last bogatašev, to je, da jih oni vzdržujejo in določajo smernice, po katerih se vzgaja dijake v smislu denarnega patriotizma, z drugimi besedami, v lojalnosti do kapitalističnega sistema.

Mnoge univerze so odvisne od podpore milijonarjev, ali pa so sploh njihove. Rockefeller, Gary, Morgan itd. dajejo milijone dolarjev vseučiliščam in drugim visokim šolam, katere so pod njihovo direktno ali neposredno kontrolo.

V prošlem in tem letu so bile te podpore izredno visoke. Ponujajo jih celo državnim univerzam, in nekatere jih z veseljem sprejemajo. Izjema je državno vseučilišče v Wisconsinu, kjer je opozicija proti kapitalistični podpori šolstvu zelo močna.

Tudi zapuščine, ki jih dobivajo visoki učni zavodi, so ogromne. Meseca oktobra je umrl James B. Duke, predsednik ameriškega tobačnega trasta. Dukova zapuščina presega vrednost sto milijonov dolarjev \$17.000.000 je zapustil univerzi v Durhamu, N. C., kateri je že prej izročil \$40.000.000. Ostalo premoženje je zapustil ženi in svoji dvanajstletni hčeri.

Zgodovina ameriškega lešnika.

Ponižni "peanut" je v ozki vezi z ameriško zgodovino. Federalni poljedelski department, ki izdeluje mnogo vzgojevalnih filmov o raznih produktih Združenih Držav, je ravnokar posvetil poseben film temu "lešniku" pod naslovom "Peanuts — \$30.000.000 Worth". In zares tolika je letna vrednost tega pridelka.

"Peanut" ni pravzaprav nikak lešnik niti ne spada v družino orehov (nuts), marveč je neka vrsta nizko rastočega graha, ki ima svoj izvor v Južni Ameriki. Priselil se je v Severno Ameriko po ovinku skozi Afriko, ker so s tem "lešnikom" pitali ujete črnce na suženjskih ladjah v starih kolonialnih časih. Tja do Civilne vojne so se posestniki južnih plantaž kaj malo brigali za to biljko, le črni sužnji so jo sadili v malih gredicah za svojo rabo. Tekom vojne so severni vojaki ob svojih pohodih po jugu zagledali ta "lešnik" in našli, da je vkušen in hranilen. Ob koncu vojne so mnogi unijski vojaki prinesli stročje s seboj domov in "peanut" se je takoj priljubil v severnih državah. O njegovi današnji popularnosti je odveč kaj reči. Ko je "peanut" postal komercialen pridelek, je tudi način njegovega pridelovanja v južnih državah jako napredoval.

F. L. I. S.

Tisto znanje, ki bi bilo nevednim ljudem najbolj potrebno, se jim zdi navadno najbolj — dolgočasno.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

AKTIVNOSTI J. S. Z. V COLLINWOODU.

COLLINWOOD, O. — Sodrug Chas. Pogorelec, ki je sedaj na agitaciji za J. S. Z. v Ohio, je pričel z delom v slovenski metropoli. Dne 15. nov. je prisostvoval koncertu "Zarje" in ob tej priliki prišel v stik z mnogimi sodrugi in somišljeniki. Govoril je tudi na seji kluba št. 27. V bližnjem Noble je s sodelovanjem somišljenikov in sodrugov ustanovil klub s trinajstimi člani. Rezultat Pogorelecove agitacije v Clevelandu mi ni natančno znan, mislim pa, da je dovoljen. Obiskal je tudi naselbino Newburg, in če bi imel več časa, bi bil rezultat agitacije nov socialistični klub. Upam, da bodo naši ondodni somišljeniki delovali naprej za ustanovitev kluba.

Dne 19. novembra je prišel s. Pogorelec na agitacijo v Collinwood. Žal, da je imel odmerjenega za to naselbino tako malo časa. V teh par večerih je dosegel lep uspeh. "Proletarec" je na boljšem za večje število novih naročnikov in klub št. 49 za nekaj novih članov. Ako bi ostal med nami teden dni, bi bil uspeh še veliko boljši. Zadovoljni pa smo tudi s tem. V soboto dne 21. nov. je klub št. 49 priredil v počast s. Pogorelcu zabavni večer. Obisk od strani sodrugov in somišljenikov iz Collinwooda in Clevelanda je bil zelo dober. Gmotni in moralni uspeh te priredbe nas je zadovoljil v vseh ozirih. Hvala vsem, ki so pripomogli do tega rezultata. V nedeljo dne 22. nov. je sklical klub javen shod, kateremu je predsedoval s. M. Petrovič. V uvodnem govoru je razložil pomen shoda in politične organizacije, nato pa predstavil s. Pogorelca, ki je referiral o sedanjem položaju in o strokovnih, političnih in gospodarskih organizacijah ter njih pomenu za delavstvo. Povdarjal je, da brez organizacije delavstvo nikamor ne pride. Učiti bi se moralo organiziranja od svojih nasprotnikov, pa bi bilo vse drugačna sila kot je. Izvajal je, da je delavstvo sposobno napredovati uspešno le toliko kolikor je sposobno samostojno misliti — to je — misliti v obsegu interesov delavskega razreda. Potrebna je revolucija v razumu posameznega delavca, da postane sposoben za večjo revolucijo, ki ga bo privedla v novo družbo.

Nato so sledila vprašanja, na katera je odgovoril v zadovoljstvo prisotnih. Shod je potekal živahno, toda mirno. Zaključen je bil v najlepšem redu.

Udeležba je bila dovoljna, a bila bi boljša, da se ni v istem času vršila v Clevelandu priredba v počast jugoslovanskemu umetniku Ivanu Meštroviću, katere se je udeležilo mnogo naših simpatičarjev.

Na shodu je bila nabrana prilična vsota v podporo "Proletarcu" in za Slovenski delavski dom v Collinwoodu. Naj pri tem omenim, da je tudi naš klub član korporacije, katere cilj je zgraditi delavski dom v tej naselbini. V nji ima precej delnic in tudi posamezni sodrugi so delničarji. Somišljeniki, kateri ste delničarji tega delavskega podjetja in niste člani kluba, pridružite se mu, da bomo skupno delovali za skupne cilje!

Joseph Presterl.

NAŠE NAPREDNJAŠTVO.

PUEBLO, COLO. — O meni krožijo čudne govoriče. Radovedni so kdo sem in kaj sem. Sedaj me podtaknejo temu, sedaj onemu. Jeze se nad menoj, eni se smejejo. Ni pa moj namen, da bi se mi radi teh dopisov smejali ali se jezili. Rad bi z njimi dokazal, da bi lahko taka naselbina kakor je naša imela pokazati več kakor ima. Rad bi ljudem dopovedal, da je malenkostno prepiranje absolutna potrata časa in energije.

Takole pa gledam ljudi in se jim čudim. Vse sklepajo s stališča predsodkov in mrženj. Ponudiš jim knjigo, vprašajo jih za kooperacijo v tej ali oni stvari. "Prmejduš de ne, če je od 'Proletarca'!" Drugi je bolj vljuden, bolj rafiniran, pa pravi, da bi, če bi, ako bi in nato vse polno "ako bi". Pride kaka stvar na sejo, in če se tiče česa kar diši po napredku, po naših idejah, tedaj se zasvetijo zaspane oči, pipec se dvigne iz ročaja in narezuje. Zanimivo je, kako narezuje! Ljudje pa se nasmehujejo, včasih jih tudi premaga srd katerega dostikrat prikrivajo, in so veseli neumne pipčarske kline.

Kadar pepeti povedo v družbi vse kar so že dostikrat povedali, se zberejo skupaj in prično kovati dopis. Pišejo, rišejo, kolnejo, nato pa prečitajo kar so napisali. "Bo že urednik popravil," se oglasi eden izmed piscev. Saj res, urednik bo "popravil"!

Na vsakega toliko časa pride k nam potovalni zastopnik frančiškanskega lista. Piše se Mladič, ime pa mu je menda Leon. Obišče župnika, obišče druge zanesljive farane, potem pa jo ubere okrog rojakov. Eni ga "spučajo", ampak ta Leon je potrpežljiv človek. Našel si je tudi izhod. Zabavlja čez socialiste, in glej, še "naprednjakom" se dobro zdi. "Saj ni tako neumen, ta človek," bo opomnil naprednjak. "Po socialistih dobro udriha." No, kako? Kakor vidite v njegovem listu, ali pa kakor govore njihove katoliške kresnice na "katoliških" shodih.

Videl sem frančiškanski list pri naprednem rojaku. "Kako pa je to prišlo k tebi?" Nič ni bil v zadregi. "E, tisti onga je bil tukaj, pa se ga nisem mogel odkrižati. Pa je orajt — včasih je dobro pogledati kako jih biksajo — jeseri!"

Ta napredni rojak ne bi naročil "Proletarca", pa če bi prišel še tak zastopnik. V srcu je namreč nazadnjak in reakcionar, pa instinktivno sovraži socialiste. Noče pa priznati da je nazadnjak, zato pravi da je napreden. V cerkev gre samo parkrat na leto, otroke pa uči tako "kakor so njega starši učili."

V listih bere, kako delavce prodajajo. Oko mu žari, ko vidi da je poklic unižaje v socialistov prodajati delavce. "Vidiš jih hudiče, kako te prodajo! Od mene že ne dobe nič, noseri!" Potem gre na delo v "štilvork" in pripoveduje, da bo na svetu zmerom slabo, dokler ne bo poštenih lidrov. "Najboljše bo, ko se zgodi tako kakor se je v Rusiji. Samo punt bo preobrnil te — —." Ilija, ki dela v njegovi bližini in ga je čul, se je razveselil in dejal: "Sada, Kranjčič, si nešto pametnega rekao. Jest, treba, da budemo kao u Rusiji." Čez dve uri sta se sprla radi dela, prav kakor v Rusiji.

Old Timer.

PRIREDBA KLUBA J. S. Z. V SHEBOYGANU.

SHEBOYGAN, WIS. — Socialistični klub št. 235 priredi v nedeljo 13. decembra veselico in dramsko predstavo v Fludernikovi dvorani. Naše prijatelje vabimo, da nas ob tej priliki posetijo v obilem številu.

Shod pod avspicijo tukajšnjega društva SNPJ., ki se je vršil na zahvalni dan dne 26. novembra, je bil ne samo shod ampak manifestacija sheboyganskih Slovencev proti elementu ki misli, da bo z napadi, natolcevanji in žalitvami razrahljal SNPJ.

G. Černeta ni bilo blizu, pa ne zato, ker se ni hotel omadeževati z "ničlami", ampak zato, ker je vedel da ima opraviti z ljudmi, kateri so več kakor ničle. Ko bi bila na shodu samo nemisleča masa, ki ne bi smela ugovarjati, bi bil prišel. Tako pa je hotel svojo bojazljivost prikriti s surovim napadom v "A. S.", s katerim se je umazal sam. Nam je kopal jamo, pa je sam obležal v nji.

Predbaciva nam, da nismo ničesar dosegli in da nimamo ničesar pokažiti. Mož se moti. Pokazati imamo to, da se je njegova moč razmajala, in da se v njegovi fari krha. Pokazati bomo imeli še več, kajti mi bomo nadaljevali z delom za probujanje našega ljudstva; od tega namena nas ne odvrnejo nobeni napadi, nobene grožnje in nikakršna natolcevanja. Če se vam taka sredstva zde poštena in krščanska, je to vaša stvar. Naša pa je, da vas pokažemo v pravi luči.

Poročevalec.

LEP USPEH DRAMSKE PREDSTAVE KLUBA ŠT. 1.

CHICAGO, ILL. — Prošlo nedeljo je dramski odsek kluba št. 1 vprizoril v dvorani SNPJ. socialno dramo "Grobovi bodo izpregovorili", ki je napravila na udeležence velik vtis. Poleg igre je bil na sporedu Aškerčev "Ahasver" (deklamacija) in Albrehtova "Pesem življenja" (deklamacija in živa slika).

O klubovih aktivnostih, njegovih priredbah, agitaciji in nalogah naše organizacije je govoril Filip Godina.

Dvorana je bila med programom domalega polna. Iz milwauške naselbine so bile na tej predstavi družine Ermenc, Petek, Novak, Šular in Zajec.

Na Silvestrov večer dne 31. decembra priredi naš klub v dvorani SNPJ. veselico in o polnoči bomo imeli predstavo. V nedeljo 24. januarja bo dramski odsek vprizoril v dvorani SNPJ. šaloigro v treh dejanjih "Navaden človek". — P. O.

WAUKEGANSKIM SODRUGOM.

WAUKEGAN, ILL. — Sodrugom in somišljenikom v Waukeganu—No. Chicagi naznanjam, da se bo seja soc. kluba št. 45 vršila v nedeljo 13. decembra ob 2. popoldne v S. N. D.

Na dnevnem redu imamo med drugim volitev klubovega odbora za prihodnji termin. Pogovoriti se imamo radi dramske predstave in veselice, katera se bo vršila dne 10. januarja 1926; to bo torej drugo nedeljo v januarju. Seja bo imela pred seboj tudi več drugih važnih točk. Udeležite se je polnoštevilno in vsakdo naj se potruži dobiti vsaj enega novega člana. Tako bi to leto zaključili v znamenju pojačanja kluba in bi v naslednjem nadaljevali s povečano agitacijo.

Martin Judnich, tajnik.

Poročilo s pennsylvanske konference klubov J. S. Z.

Akcija za razširjenje "Proletarca". — John Terčelj, novi tajnik konference. — Štiri važne resolucije.

PITTSBURGH, PA. — Konferenca socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ., ki se je vršila v nedeljo 29. novembra na Syganu, je bila zelo zanimiva in za naš pokret izredno važna. Udeležilo se je 32 zastopnikov. Pričela se je dopoldne in končala ob 3. popoldne. Otvoril jo je njen tajnik s. John Jereb iz Canonsburga. Za predsednika konference je bil izvoljen John Terčelj iz Strabane in za zapisnikarja John Ban iz Pittsburgha. Zborovanje je bilo vzlic važnim razpravam ves čas mirno.

Za tajnika Konference klubov JSZ. v Pa. je bil izvoljen s. John Terčelj, ki je bil njen tajnik tudi ob reorganizaciji Konference pred par leti. Tajnik pred tem zborom je bil John Jereb, ki je radi zaposlenosti odklonil ponovno kandidaturo. Izvoljen pa je za pomožnega tajnika v novem odboru Konference. Drugi člani novega konferenčnega odbora so: J. Kvartich, Sygan; Josip Zorko, West Newton; Nick Krašna, Canonsburg; Vinko Peternel, Meadowlands, Fr. Ursich, Sygan.

Konferenca je sklenila organizirati obširno agitacijo za razširjenje "Proletarca" v tem kraju, in v ta namen bo potrošila tudi primerno vsoto iz svoje blagajne. Sodrugi so se zavedali važnosti, ki jo ima "Proletarec" za naš pokret in zaključili, da ne sme ostati v agitaciji za njegovo razširjenje nič nestorjenega.

Konferenca se je ozirala tudi na stvari, s katerimi se slovenska javnost v Ameriki sedaj največ peča, in da dá zavednemu delavstvu gotove smernice, je sprejela štiri resolucije, v katerih podaja svoja stališča in sugestije.

Ena resolucija se peča z ruvanjem nazadnjaških elementov v slovenskih naprednih podpornih organizacijah, predvsem v SNPJ. Druga izvaja delovanje slovenskih zavednih delavcev za združenje naših podpornih organizacij. Tretja obravnava akcijo za "Slepki dom" v Sloveniji. S četrto želi naša konferenca, da se objasni zadevo fonda "Slovenskega zavetišča v Ameriki"; ta resolucija vključuje tudi predlog, in upamo, da ga bodo merodajni faktorji vpoštevali.

Vse te resolucije bodo poslane v priobčitev "Proletarcu" in "Prosveti", nekaj pa bo poslanih v priobčitev tudi nekaterim drugim listom. Čitateljem priporočam, da jih pazno prečitajo. — *Poročevalec.*

ZABAVNI VEČER KLUBA V WARRENU.

WARREN, O. — Socialistični klub št. 243 je zaključil prirediti v soboto 5. decembra v prostorih na 37½ Niles Ave. zabavni večer, katerega prebitek je namenjen klubovi blagajni za agitacijo. Ta večer se bo nahajal med nami tudi glavni tajnik JSZ. s. Chas. Pogorelec, ki je v tem kraju države Ohio na agitaciji. Gotovo je vaša želja, da se seznanim z njim, zato ne pozabite priti v soboto večer na priredbo našega kluba. Vabimo tudi rojake iz sosednih naselbin, da nas posetijo ob tej priliki. Skrbeli bomo, da se boste med nami zabavali v vsakem oziru, torej ne bo nikomur žal, ki se bo udeležil naše veselice. Na svidenje dne 5. decembra. — *Frank Modic.*

DA BO ZADEVA JASNEJŠA.

WAUKEGAN, ILL. — V 'Prosveti' sem čital J. Artachev dopis, v katerem opisuje svoj odstop od socialističnega kluba, in pravi, da je bil s. A. Vičič njegov tožitelj, sodnik in porotnik, in da ni imel časa in priloženosti za zagovor. Odstopil pa je nekaterim osebam na ljubo, konstatira v svojem dopisu. (Naši nasprotniki bi najraje videli, da bi kluba sploh ne bilo.)

J. Artach pravi, da ni treba zavijati. To priporočilo bi moral tudi pri sebi vpoštevati in pa obem Novakom pri "D. S." bi ga lahko sugestiral. Na seji, ki je obravnavala Artachevo zadevo, je bilo sedem članov in on sam. Govorili smo k stvari A. Vičič, M. Judnič, L. Kužnik, J. Zakovšek in A. Kogovšek. Vsi ti so Artachev nastop v pogledu Molekove resolucije obsodili. Izvzeti moram le Kogovška, ki je dejal, da se mu Artachev prestopnik ne zdi tako velik greh, da bi moral radi njega odstopiti. Ali govorilo nas je vendar pet.

J. Artach pravi, da Molekove resolucije ni treba v pravilih SNPJ., ker ji baje škoduje (namreč Jednoti škoduje, če se Artach ne moti.) Da bi Molekove resolucije ne smelo biti v SNPJ., misli tudi "duhovnik" Černe in pater Kazimir ter urednik njegovega lista Jerič. Grdina, predsednik KSKJ, je trdno prepričan, da bi bilo v "korist" SNPJ., če bi odpravila Molekovo resolucijo in vse druge točke, s katerimi se klerikalni veljaki ne morejo strinjati. Artach pravi da ni glasoval proti resoluciji zato ker je proti nji, kajti on ji osebno ni nasproten kakor ni nasproten soc. stranki, ampak glasoval je proti radi miru. Briše se naj jo, da bo mir! Torej čemu zavijati

Ali nismo socialisti zato organizirani, da se bomo za socializem in da čuvamo svoje pridobitve ter jih branimo? Ali nam ne nalaga dolžnost delovati za interese vsake delavske organizacije? Mar nismo za konstruktivno taktiko? Če se vprašamo, da-li je SNPJ. organizacija delavstva, bomo odgovorili, da je. Ako si zastavimo vprašanje, dali ji je Molekova resolucija škodovala, si moramo odgovoriti, da ne, ker vemo, da ji je koristila. Kdor je socialist, je bojevnik in lojalen svoji stvari. Širil bo socialistične principe povsod, ne le teoretično, ampak jih izvajal praktično kjerkoli mogoče. Artach to zanika, ker ljubi mir. Zaradi ljube miru se podajmo zahtevam nasprotnikov. Ali kje pa je mir? Na pokopališču mislimo da bo mir, pa pridejo črvi in te glodajo. In tako si tudi tukaj ob ljubi mir, ker hočejo tudi črvi svoje orgije in zabavo.

Recimo, da je soc. stranka tako močna, da bi dobila vlado Združenih držav pod svojo kontrolo, ali pa vlado kake druge države v Uniji, da ne govorim o društvu ali kakšni jednoti. Ali ne bi vsi nasprotniki socializma zarjuli, proč s socialno politiko? Ali ne zavpijejo vselej, kadar je kje v kakšni zbornici te slavne republike predložena kaka predloga v korist delavskega ljudstva in proti privatnim interesom, da je to nečuvno uvajanje socializma, kateri ne sme dobiti prav nikakršnih tal v domovini revolucionarnih očetov? Ali naš Artach in njemu podobni bi rekli: Joj, kako vpijejo in razgrajajo. Pa jim ugodimo, da bo mir.

Torej naj bo. "Socialpatriotje" so izgubili enega dobrega člana ("kakor pravijo komunisti") proti njihovi želji. Če ne bo zavijanja, in če ne bo pes tace molil, ne bom odgovarjal, kajti jaz ne ljubim preprirov. Bodočnost bo pokazala, da se ne motim v teh svojih izvajanjih. Ti, Vičič, pa tiho bodi, ker si velik grešnik, samo kljuješ in agitiraš. Mar bi bil doma, prodajal klobuke in "tendal biznis".

Kakor sem rekel: če ne bo zavijanja in če ne bo pes tace molil, ne bom odgovarjal.

Martin Judnich.

NOV SOCIALISTIČNI KLUB.

NOBLE, O. — V nedeljo 22. novembra se je v tej naselbini vršil sestanek, na katerem je govoril s. Chas. Pogorelec. Z njegovim sodelovanjem smo ustanovili soc. klub JSZ., v katerega je pristopilo 14 članov. "Proletarec" je dobil pet novih naročnikov. Upamo, da se bo število klubovih članov v kratkem zvišalo. Zastavni tajnik je s. Anton W. Kmet.

Stalen odbor bo izvoljen na bodoči seji, ki se bo vršila pri s. Kmetu v nedeljo 6. decembra ob 10. dopoldne. Udeležite se je polnoštevilno in privedite s seboj simpatičarje, da se nam pridružijo. — Poročevalec.

Listu v podporo.

X. Izkaz.

CHICAGO, ILL.: Joško Oven	\$ 1.00
CHICAGO, ILL.: Anton Basha \$1; po 50c: And. Spolar, Frank Omahen, Anton Andrejašič, Frank Smith; po 25c: L. Ahchan, J. Bedarich, J. Podgornik; Neimenovan 5c; (nabral na koncertu pevskega zbora "Sava" D. J. Lotrich)	3.80
GROSS, KANS.: Anton Kodrich	.50
CHICAGO, ILL.: Frances A. Tauchar (provizijo od naročnine)	1.20
CANONSBURG, PA.: John Chesnik	.50
CLEVELAND, O.: Dr. št. 135, S. N. P. J.	2.00
WEST NEWTON, PA.: Joseph Zorko (provizijo od naročnine)	1.00
GREENSBORO, PA.: Po 50c: Johana Pečjak, Anton Maslo; po 25c: Joseph Mrak, Jacob Oblak, Frank Zadel, Louis Karbiš, Mary Kus, Jos. Čelenšek, Frances Kastelc; (nabral in poslal Anton Maslo)	2.75
CHICAGO, ILL.: Neimenovan	1.00
WEST PARK, O.: John Križmančič	.50
COLLINWOOD, O.: Ciril Blaško \$1; po 25c: Anton Strnad, John Bartol; polovica nabrane vsote na zabavnem večeru kluba št. 49, \$11.50; (poslal Chas. Pogorelec)	13.00
CHICAGO, ILL.: Andrew Miško \$5.; po \$1: Albina Logar, Minka Alesh, Mrs. Vogrich; po 50c: John Voglar, Frank Benchina; John Kukman; po 25c: Anton Gregorich, Jennie Stopar, Frank Podboršek, Anton Gerbias, Martin Mihelich, Theresa Mezna- rich, John Turk, Joe Podboršek, Anton Andrejašič, Vinko Ločniškar, John Hujan, Otto Dernul, Joseph Gerbias, Gabriel Tuhjak, Ignac Janc, Frank Perhne, Vincent Cainkar, Chas. Renar, Neimenovan, Frank Barovic, Jack Vozel, Martin Vidigar, Rudolph Hočevnar, John Potocnic; John Olip 15c; Nekdo 10c; (nabrala na dramski predstavi soc. kluba št. 1. D. J. Lotrich in V. Ločniškar)	15.75

Skupaj

Prejšnji izkaz

Skupaj

Popravek. — V zadnjem izkazu se je pomotoma glasilo Lisbon, Ill., namesto Lisbon, O.

Z agitacije v Ohio.

V par tednih agitacije po naselbinah v Ohio sem pronašel, da je sentiment večine delavstva ki se količ- kaj zanima za delavsko gibanje v prilog socialistični stranki. Moja agitacija je z organizatoričnega stališča povsod uspešna. Dosedaj smo ustanovili tri nove klube: v Noble, O., s trinajstimi člani; v Fairpointu z osmi- mi; v Maynardu z osemnajstimi. V Clevelandu in Col- linwoodu smo imeli sestanke in shode. Dobili smo pre- cej naročnikov "Proletarcu", klub v Collinwoodu pa je dobil tudi nekaj novih članov. Klub št. 27 v Clevelandu ima med svojimi člani precej mlajših moči, ki bodo gibanju lahko še mnogo koristile.

Predno zaključim s svojo turo v tem okrožju, upam, da bo J. S. Z. narasla še za nekaj novih klubov.

Dobili smo že precej naročnikov na "American Appeal", ravno tako na "Proletarca", ali kar se tiče agitacije za liste, mi primanjkuje časa, kajti marsikje bi se moral pomuditi precej dalj kot pa mi je mogoče.

Sestanek v Newburgu je bil slabo obiskan ker ni bil dovolj oglašan. Je pa med somišljeniki precej volje za ustanovitev kluba. Akcijo vodita Volk in Levar (slednji je bil delegat konvencije SNPJ.) Oba sta vneta za klub in bosta agitacijo gotovo vodila do uspešnega zaključka. V West Parku sem bil samo par ur, dasi bi bilo potrebno potrošiti več časa. Ob priliki se bom vrnil. Anton Slabe in Križmančič bosta aranžirala se- stanek, in obljubila sta tudi sodelovati pri agitaciji za list. Na West Parku so tisti čas imeli katoličani igro in druge ceremonije. Povabili so tudi poglavarja Grdinata žalostne slave iz časov ko je na konju vodil svoje križarje proti župniku Hribarju in s plankami zabijal okna in vrata sv. Vida. Kakor po navadi je tu- di tukaj napadal napredne elemente. Pravil je svojim ljudem, da je med njimi antikrist iz Chicage, ki govori o "evoluciji" in takih pregrešnostih. Govoril je tudi o revščini in starem kraju. Neka kmetica mu je baje pisala, da bo morala prodati kravo in tele, da bo imela za davke. Ko je bil Tone tam, naj bi ji dal par stota- kov, ker kot dober katoličan tako ne bi smel verjeti v posvetne reči. Tudi nauk "razdaj svoje premoženje ubogim . . ." bi mu moral biti bolj pred očmi. Zani- mal pa se je le za socialiste in zabičeval svojim ljudem, naj se jih varujejo, ker samo kolektajo in jim je le za denar. Tone meri čevlje drugim po sebi. V eni fari dajo, oziroma morajo dati farani več za vzdrževanje cerkve in duhovnika, kot pa dajo slovenski delavci v Ameriki za vse delavske akcije. Grdinatu je za denar, kajti če bi mu ne bilo, bi ga ljudje ne šli med boga- taše. Kar delavci prispevajo za svoje akcije, gre v kor- rist borbe za njihove interese. Kar dobe Grdinatovi ljudje, gre v Rim, v župnije in škofije.

Iz clevelandskega okrožja sem se podal v vzhodni Ohio. Moja prva postaja je bila Fairpoint. Sestanka se je udeležilo okrog dvajset oseb. V klub, ki je bil organiziran, je pristopilo osem sodrugov. Naslednji dan smo imeli shod v Maynardu v gledališču rojakov Jerčin in Bregar. V klub, ki je bil organiziran po sho- du, je pristopilo kot že omenjeno 18 članov in članic. Popoldne smo imeli sestaneke pri s. A. Zlatoperju, kjer smo se v domačem krožku pogovarjali in zabavali.

Naslednji dan sva se s sod. Zlatoperjem podala po naselbini na agitacijo. Uspeh je bil deset naročnikov na "Proletarca". Na sestanku smo nabrali \$5.25 v pod- poro "Proletarcu".

Vsem, ki so mi šli na roke pri agitaciji, in teh ni bilo malo, srčna hvala! V tem smislu, kot ste sodelo- vali zmenoj, delujte tudi med seboj in uspehi ne bodo izostali.

Chas. Pogorelec.

Naročniki pričakujejo "Ame- riški druž. koledar" letnik 1926 z velikim zanimanjem.

"Ameriški Družinski Koledar", ki ga naročniki (kar dokazujejo številna pisma) nestrpno pričakujejo, bo gotov v začetku drugega tedna. V zadnji številki "Proletarca" ste lahko čitali seznam gradiva, ki ga vse- buje Koledar. Dosedaj imamo zanj naročil za več tisoč izvodov. Naročila bodo razposlana po redu, kakor smo jih prejeli. Ko boste imeli Koledar v rokah in ga pregledali ter prečitali, smo uverjeni, da vam bo ugajal tako zelo da boste hoteli da ga čitajo tudi drugi. V tem je moč Ameriškega družinskega koledarja. S svojo bogato vsebino se sam priporoča, in to je vzrok, zakaj je vsako leto tako hitro razprodan, vzlic temu, da je trg prenapolnjen z drugimi koledarji še predno je naš dotiskan.

Dosedaj smo prejeli precej naročil tudi za stari kraj. Eden hrvatski delavec, ko je prečital vsebino v oglasu v "Prosveti", ga je naročil pet izvodov katere bomo poslali njegovim ljudem v Bosno. V Slovenijo ga bo šlo sedaj več kakor običajno. Tudi naročil iz posa- meznih naselbin imamo letos več kakor druga leta. Vsaka večja naselbina in skoro vse manjše so zastopane z naročilom. Posamezen izvod koledarja stane 75c, za inozemstvo pa 85c.

Za manjša naročila nam lahko pošljete poštne znamke. Zastopniki, klubi in društva, ki ga naroče večje število skupaj, dobe popust. Obrnite se za pojas- nila na upravištvo "Proletarca".

Zmage socialističnih strank v Evropi.

V nedeljo, 1. novembra so se vršile na Angleškem v nad 300 občinah občinske volitve. Volitve pomenijo silen porast delavske stranke. Končni izid je pokazal sledečo sliko: Meščanske stranke so dobile skupno 1002 zastopnikov, dočim so jih preje imele 1083, to- rej so nazadovale za 81 zastopnikov; nasprotno je pre- jela delavska stranka pri teh volitvah 364 mandatov, a popreje jih je imela 277, torej je napredovala za 87 mandatov. — Tudi v baltiški državi Litvi so se vršile 7. oktobra volitve, toda ne občinske, temveč parlamen- tarne volitve, pri katerih so napredovali socialisti od 28 na 36 mandatov, torej za 8. — Parlamentarne vo- litve so se nadalje vršile v nedeljo 25. oktobra v Švici. Tudi te volitve pomenijo napredovanje delavskih gla- sov. Socialna demokracija je napredovala pri teh vo- litvah za 6 mandatov, tako da je sedaj druga najmoč- nejša stranka v Švici. — Omenimo naj nadalje še ob- činske volitve v glavnem mestu Berlinu, kjer so delav- ske stranke prejele skoro 1 milijon glasov in ima s tem Berlin rdečo večino. Dobile so delavske stranke 119 zastopnikov, meščanske pa 108. Od teh so dobili so- cialisti 73 mandatov, komunisti 32, neodvisni sociali- sti 3. — Pri volitvah v Kanadi je prejela delavska stranka pri volitvah v parlament 2 zastopnika.

BREZ NASLOVA

Joseph Radelj, Jr. je priobčil v dnevniku "Milwaukee Leader" dopis, v katerem opisuje boje slovenskega delavstva v Ameriki proti nazadnjaštvu, klerikalizmu in drugim zavajalcem. Opisal je konvencijo SNPJ. v Waukeganu in naša delavska glasila. Joseph Radelj mlajši bi med našo mladino potreboval precej posnemalcev.

Frank Guna iz Ramseya, O., simpatizira s komunisti. Rad ima komunistične liste, ker pišejo zelo poučno. V dopisu v "Prosveti" je huda na Pogorelca, ker ne "simpatizira" tako kakor Guna. Postavil se je v bran za M. J. Turka, češ, "da se ga od gotove strani smatra za reakcionarja zato ker dela za jednoto." Spodtaknil se je ob Pogorelca tudi radi njegovega predloga glede dvorane. Razložil je sledeči nazor: "Dvorana bi morala biti na razpolago javnosti, oziroma občinstvu, ne glede na politično ali versko prepričanje . . . Denar je za SNPJ. ravno isti ako pride od klerikalca, socialista ali boljševika . . ." Ali vidite, kako Guna razume komunizem? Človek komaj še opazi razliko med Guni in Černeti. Pa res ni prav, da bi delala kaka slovenska podporna organizacija izjemo v splošnem pravilu. Splošno pravilo namreč je, da so katoliške in komunistične dvorane na razpolago vsakemu, ne glede na versko ali politično prepričanje (ali ne, g. Guna?). Nikoli se ne dogodi, da bi socialistom ali komunistom odrekli dvorano, neglede KDO jo lastuje. (Kajne, da je tako, ker denar je pač denar, pa naj ga da kdorkoli?) Izjema pa je SNPJ., ker svoje dvorane ne bo dajala v najem organizacijam, katere so nasprotno načelom katere zastopa. Morda pa se Guna glede te izjeme moti?

Najpriljubljenejši slovenski urednik v Ameriki je Mike Cegare. To sklepam iz njegovih zahval za prijazne darove (večinoma koline), ki jih prejema. Drugi po priljubljenosti je Gr. pl. Korobač (sedaj v pokoju).

Chas. Novak je prišel iz milwauškega mesta. Kako je bilo? so ga vprašali drugovi ki drugiyo okrog "Radnika". — "S Frankom Novaki pri "D. S." imam sitnosti," je hitel pojasnjevati, in krog okoli njega se je zožil. Vsi so poslušali. "Napadel je mojo preizkušeno taktiko, katero vodim v SNPJ., toda pomislite, storil je to v obliki dopisa iz Clevelanda. Povedal sem vam, čemu grem v Milwaukee. Well, zahteval sem kopijo dopisa iz Clevelanda, pa je ni. In veste kaj mi je dejalo budalo: da zaslužim kritiko za svojo nerodnost. In dal mi jo je v dopisu!" — "Kaj hočemo z njim? je vprašal urednik — č. "Izključimo ga!" je poudaril drugi urednik. "Ne bo šlo, dasi bi ga morali," je rekel Charles. "Koga pa naj damo na njegovo mesto?" Potem so konferirali o finančnih težavah "D. S." Dogodilo se je celo, da je tiskarna dala ultimatum: Plačajte! In Chas. Novak je pozval svoj štab ter mu podal neveselo sliko. Pojdi v Milwaukee in stori kolikor moreš. "Odbor" je še dovolil primerno vsoto, s katero je potolažil tiskarno. "Ampak ne zgleda da bo boljše v bodoče," je pojasnil Charles. "Ko bi vsaj imeli pri "D. S." komunisti za urednika," je srdito dostavil. "Pa bo treba pisati v stari kraj po koga," je modro svetoval odbor. Govorili so še dolgo in zaključili, da za enkrat ne

morejo ničesar zaključiti. Charles pa je na Franka zelo jezen.

O ruskem komisarju za zunanje zadeve so pronašli, da je slovenskega pokolenja. Njegovi predniki so bili namreč Čiči iz Čičarije. To je pronašel neki poljski list, in naravno je, da smo Slovenci veseli celo tisti, ki ne marajo vlade katero zastopa Čičerin, katerega slavni rod izvira iz Čičarije.

Ko je bil pokojni Sarto izvoljen za papeža, so slovenski listi odkrili razveseljivo vest, da je rodod Slove-nec (slovensko ni znal) iz Benečije. Ko ga je obiskal Anton Bonaventura Jeglič, je novi papež kramljal z njim par besed po slovensko, in vsi smo se topili veselja. Bilo pa je našemu narodu zelo hudo, ker Francjožef ni znal skoro čisto nič slovensko. Znal pa je nekaj hrvatskih bsd, in to je bilo narodu vsaj malo v to-lazbo.

Nekdanji oboževalec solnčnih rož ne odobrava, da bi še kdo drugi vpraševal o kakšnih fondih. Je pa zato, da če to nelep navado upeljemo, da pričnemo nadlegovati nele vse vlade in organizacije v tej solzni dolini, ampak da zahtevamo pojasnil tudi z Marsa. Kanali na Marsu namreč ne delujejo pravilno, iz česar se lahko sklepa, da je bilo takrat ko so jih kopali precej korupcije zraven. Torej kaj je s fondi na Marsu?! No pa vseeno, ali smo kedaj imeli zavetiščni fond ali ga nismo? Tone sicer ni nič dal, ker takrat še ni bil glavni odbornik ali urednik, jaz pa sem dal okrog šestnajst capakov vsega skupaj, če ravno hočete, da se malo pobaham, pa nisem prodajal zlatnine, ne drugih stvari. Toliko v pojasnilu Matijatu, ki misli, da so slovenski listi v Ameriki zato da delajo njemu, oziroma njegovemu blagu brezplačno reklamo.

Ker omenjam Matica Pleharja (Matic me ima namreč samo takrat rad kadar misli da mu služim v reklamo), moram izjaviti njemu v kredit, da je zelo zaslužen možak. Narodnih ustanov ne podpira nihče toliko kakor on. Dal je \$5,000 v fond za slepski dom pod pogojem, da da Sakserjeva banka ravno toliko, in Frank je obljubil dati. Trček pa je prikopal petak. Ali to ni edini Matijatov dar! Če je v naselbini slučajno veselica za slepce, podari uro in jo prej vsakemu navzočemu pokaže. "To je nam podaril Matija," pravi oznani-telj, in vsi se upro v Matica. Nato srečkajo. Nasled-njih par dni porabi Matija za business, in ko ga zaklju-či, je zelo zadovoljen. Jaz mu nisem nevoščljiv, ne do-pade pa se mi dvoreznost in neodkritosrčnost takega businesskega klerikalca. Za slepski dom bi v resnici lahko dal pet tisočakov, ker je imel več kot za pet tisoč-čakov reklame badava v listih raznih barv, kajti Matija dopisuje vsled businessa.

"Nazivajo se voditelji proletariata, učitelji soci-alizma, toda zaveden delavec vidi njih delo in zrno istega, vidi kupčke zlata za katere so nas prodali." To poetično stvar je napisal neki J. Rodica, kandidat za pisatelja, v kompaniji z bivšim urednikom reakcionar-nega, sedaj "komunističnega" lista. Rodica je postal revolucionar predvčerjašnjem. In glej, takoj je zagledal kupčke zlata, katere so dobili socialisti za njegovo dra-goceno kožo! Predno je bil Rodica prodan, je skebal, moledoval za pomoč okrog konzulatov in vandral po svetu tako nerodno kakor malokateri vandracev. O

prostem času fantazira, in takrat mu ni dobro. Vsak ima namreč svoje napake.

"D. S." prinaša po navodilu tretje internacionale (tako piše sama) posebno rubriko pod naslovom "Delavska korespondenca" (za dopise), katere hiba je samo ta, da je brez delavske korespondence. Je pač samo kvartir za kansaške Slobodnike, ki se po beziško zaganjajo v ženske katere niso tako "revolucionarne", in pa za Rodice, ki gledajo kupčke zlata, za katere so bili prodani. Kar ostane prostora, ga porabi Fr. Novak za svoje dopise "iz Clevelanda".

Old Timer agitira da se postavi Pepetu s pipcem spomenik. Sem zato, če bo tudi Matija zraven, ker mu na Elyju ne puste spomenika. Naj imajo veselje ljudje, ki so ga vredni! Pa tudi če ga niso, naj ga imajo.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

za mesec september 1925.

DRŽAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izjemne znamke	Prejemki	Glav. stan- u str.	Drž. in okr. org.	Konv. fond J. S. Z.
COLORADO:							
M. at L.	2	4	..	\$ 2.00			\$.60
ILLINOIS:							
Carlinville,	..	..	..				.90
Springfield,	6	5	..	3.55			1.10
Chic. No. 1,	100	..	..	30.00			10.00
Waukegan,	8	1	..	2.75			1.00
Viriden,	12	..	..	3.60	\$16.50	\$13.20	.60
INDIANA:							
Clinton,	14	7	..	6.65	2.62	2.10	2.10
KANSAS:							
Arma,	6	..	6	1.80	.75	.60	.60
MICHIGAN:							
Detroit,	30	..	..	9.00	3.75	3.00	3.00
OHIO:							
M. at L.	6	..	..	1.80			.60
Barberton,	40	..	..	12.00			4.00
Collinwood,	11	2	..	4.00	7.37	5.90	1.30
PENNSYLVANIA:							
Renton,	4	3	..	2.25			.70
Harwick,	..	..	..				.50
Herminie,	11	2	..	4.00			1.30
Library,	7	1	..	2.45			.90
Moon Run,	..	46	..				
Canonsburg,	27	2	..	8.80			2.80
M. at L.	16	..	..	4.80			1.60
Forest City,	23	2	..	7.60			2.50
Lloydell,	8	4	..	3.80			1.60
Avella,	3	4	..	2.30			.70
Cliff Mine,	..	..	..	14.63	11.70	3.50	3.50
WISCONSIN:							
Sheboygan,	20	..	..	6.00			2.80
Milwaukee,	40	..	..	12.00	7.50	6.00	4.00
394	37	52	..	\$131.15	\$53.87	\$43.10	\$48.70

	Rednih	Dualnih	Izjemnih
Znamk na roki 1. sept.	50	86	62
Prejeli od stranke	500	100	—
Skupaj	550	186	62
Razpečanih tekom meseca	394	37	52
Na roki 30. sept. 1925	156	149	10

Znamke Mladinske socialistične lige (Y. P. S. L.) so plačali v avg. in sept. sledeči klubi in posamezniki:

Jacob Kotar, Warren, O.: 1 znamko	\$.25
1, Chicago, Ill.: 4 znamke	1.00
27, Cleveland, O.: 10 znamk	2.50
Skupaj	\$3.75

za mesec oktober 1925.

DRŽAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izj. znamke	Prejemki	Glav. stan- u str.	Drž. in okr. org.	Konv. fond J. S. Z.
ILLINOIS:							
Nokomis,	8	11	..	\$ 6.25			\$ 1.90
Chicago No. 1,	..	20	..	7.00			2.00
Springfield,	6	4	..	3.20			1.00
Gillespie,	16	6	..	6.90			2.30
La Salle,	7	..	..	2.10			.70
Viriden,	..	..	..				.60
Waukegan,	7	1	..	2.45	\$10.75	\$ 8.60	.90
INDIANA:							
Clinton,	14	6	..	6.30			2.00
Universal,	16	..	..	4.80	4.50	3.60	1.60
KANSAS:							
Arma,	4	..	4	1.20	.50	.40	.40
OHIO:							
Glencoe,	10	2	..	3.70			1.20
Cleveland,	40	10	..	15.50			5.00
Collinwood,	16	2	..	5.50			1.80
Girard,	20	..	..	6.00	12.50	10.00	2.00
PENNSYLVANIA:							
Herminie,	8	2	..	3.10			1.00
Renton,	4	3	..	2.25			.70
Avella,	5	4	..	2.90			.90
Moon Run,	..	23	..				
West Newton,	11	4	..	4.70			1.50
Sygan,	27	..	..	8.10			2.70
Forest City,	8	2	..	3.10	9.75	7.80	1.00
WISCONSIN:							
Kenosha,	8	2	..	3.10			1.00
Milwaukee,	20	..	..	6.00	3.75	3.00	2.00
255	79	27	..	\$104.15	\$41.75	\$33.40	\$34.20

	Rednih	Dualnih	Izjemnih
Znamk na roki 1. okt.	156	149	10
Prejeli od stranke	200	—	100
Skupaj	356	149	110
Razpečanih tekom meseca	255	79	27
Na roki 31. okt. 1925	101	70	83

Znamke Mladinske socialistične lige (Y. P. S. L.) so plačali klubi in posamezniki v sept.:

128, Nokomis, Ill.: 5 znamk	\$1.25
1, Chicago, Ill.: 1 znamko	.25
Max Martz, Buhl, Minn.: 1 znamko	.25

Skupaj \$1.75

Marksizem ni samo prvotno krščanstvo, temveč ga z dopolnitvami celo presega kakor veličastna got-ska cerkev nekdanjo molilnico — oltar na prostem. Bistvo je oltar in vendar je celota — oltar v cerkvi — nekaj več nego sam oltar.

Zapisnik konference J. S. Z. v Waukeganu dne 16. sept. 1925.

(Konec.)

(Zapisnik waukeganske konference je končan šele v tej številki radi pomankanja prostora v prejšnjih in ga je bilo treba odlagati.)

Brez financ se v agitaciji in pri prosvetnem delu ne more nič izdatnega napraviti. Tako se je treba na priredbah, če hočemo da dobimo publiko in da so uspešne, podajati v riziko, ker pač v danih okoliščinah ne gre drugače. Namen priredb našega kluba je širiti socialistične ideje in navajati delavstvo v vrste socialistične stranke. To delo pač vršimo kolikor dopuščajo sredstva, taka ali taka. Za boljši uspeh agitacije bi bilo priporočljivo, da tudi eksekutiva Zveze sodeluje pri klubovnih priredbah. En način sodelovanja bi npr. bil, pošiljati klubom pismene formule z navodili za diskuzije in predavanja. Dotikala naj bi se važnih problemov, za katere se zanima tudi delavstvo. Treba je ustvariti med delavci tudi več zanimanja za notranji ustroj soc. stranke. O vsem tem bi se lahko učili na sejah klubov. V vsakem klubu se dobi člana ali članke, ki bi radevolje prevzeli vlogo predavateljev. Vršila naj bi se na sejah po izčrpanem dnevnem redu, ali na posebnih sestankah, ali večjih priredbah. Klubi bi med seboj lahko izmenjevali tudi svoja mnenja, oziroma bi sporočili potek svojih diskuzij in izčrpek predavanj. To delo, če ga sistematično organiziramo, bo velike vzgojevalne vrednosti za naše delavstvo.

Kjer ni mogoče obdržavati konference, naj bi klubi aranžirali vsaj izlete v sosedne naselbine. Tako bi zanesli socialistično agitacijo med svoje sosede in ob enem pomagali svoji organizaciji.

Žensko društvo SNPJ. v Clintonu pripada Izobraževalni akciji JSZ. Iz tega poročila je razvidno, da je clintonski klub vršil svojo dolžnost in upam, da tudi v prihodnje ne bomo zaostajali pri aktivnem delu.

Železnikar, Barberton, O., poroča o aktivnostih barbertonskega kluba in o konferenci ohajskih klubov JSZ., ki se je vršila v Barbertonu. Klub št. 232 spada med zelo aktivne in agilne, kar je razvidno tudi iz poročil v "Proletarcu". Izvaja, da klerikalna agitacija deluje kolikor more z namenom ovirati socialistično, delo. Vztrajnost socialističnih agitatorjev pa je sposobna premagati vsako oviro.

L. Glažar, Pittsburgh, Pa., poroča o aktivnostih kluba št. 131, ki se je ustanovil oziroma reorganiziral v začetku tega leta. V teku kratkega časa od kar obstoji je dobil že precej vpliva in ima najboljše izgleda, da postane iz njega ena izmed najjačjih postojank JSZ. Priporoča prisotnim, da naj delujejo za pridruženje vseh podpornih društev naprednih jedrot in zvez k Izobraževalni akciji JSZ.

Martin Jelenc, Sheboygan, Wis., (dodatno poročilo, ki je bilo preje pomotoma izpuščeno) pravi, da se klub št. 235 pripravlja tudi na dramatiko. Za negovanje dela na tem polju sicer nima vseh najboljših pogojev, toda začeti je vendar treba. Pripravnih dvoran z dobro opremljenimi odri nimamo na razpolago, toda če bo volja, bomo tudi v tem oziru lahko precej dosegli. — Društvo št. 344 SNPJ. v Sheboyganu pripada k Izobraževalni akciji JSZ. in plača v njen fond \$24 letno.

Zgonik, Avella, Pa., pravi, da je njihova naselbina

majhna. Radi slabih razmer je postal klub št. 225 nekaj časa pasiven, a je krizo prestal in je zopet aktiven.

Barbich, Collinwood, O., pravi, da je klub št. 49 JSZ. med aktivnimi. Njegovo stališče ni lahko, ker ima močne in aktivne nasprotnike. Od kar se je reorganiziral, se polagoma, a sigurno uveljavlja. Agitacijo pospešuje kolikor največ more. V veliko pomoč bi bilo, če bi take naselbine kot je Collinwood obiskal včasih dober potovalen agitator. Priporoča, da naj ga Zveza kmalu pošlje.

Louis Britz vpraša Andrew Vidriha, kakšni so izgledi za organiziranje socialističnega kluba v Johnstownu.

Vidrich, Johnstown, Pa., odgovarja, da hvaliti nima v njegovem kraju ničesar, kar se tiče lokalnih aktivnosti. Naselbina je imela svoječasno aktiven klub, danes pa za socialistično organizacijo ni zanimanja med slovenskimi delavci v Johnstownu. S tem ni rečeno, da se ne zanimajo za socialistično gibanje. Upa, da se bo prej ali slej dobilo par energičnih delavcev, ki se bodo lotili pionirskega dela in zgradili socialističen klub. Polja za delo bi imel zelo veliko. V zadnjih letih so se sicer ustanavljali takozvani politični klubi, ki pa so bili bolj zasebni klubi za zasebne namene.

Neki udeleženec pravi, da je žganje danes največja ovira socialističnemu in prosvetnemu delu. Ljudje pljančujejo, kakor niso nikoli poprej. Žganje ubija duha in po naselbinah danes najdete ljudi, ki so fizično in duševno razvalina. Tudi on omenja "politične klube", ki pa so se v njegovem kraju izkazali za navadne "šnopsarske klube". Prohibicija je našemu ljudstvu veliko škodovala, kar so pričeli priznavati tudi odborniki naših podpornih organizacij.

Terčelj, Strabane, Pa., je obširno govoril o delovanju ameriških sodrugov v Pa., in o sodelovanju Konference klubov JSZ. s skupno strankino organizacijo v zapadni Pa. Dotaknil se je kampanjskega in prosvetnega dela ter agitacije za razširjenje socialističnih listov.

Podboy, Park Hill, Pa., je na vprašanje odgovoril, da nima ničesar poročati.

Pogorelec, Chicago, poroča o aktivnostih kluba št. 1. Aktiven je na vseh poljih dela. Zavzel se je z vsemi svojimi močmi sodelovati tudi pri akciji za dom JSZ. in Proletarca in v to svrhu obljubil vzeti za \$3,000 delnic, za katere je dosedaj vplačal že \$1,000. V Izobraževalno akcijo JSZ. prispeva \$2,50 mesečno. Skozi zadnja leta vprižarja štiri in tudi več dramskih predstav v eni sezoni. V zimskih mesecih prireja predavanja; aktiven je v okrajni (county) organizaciji. Sedaj ima nad osemdeset dobrostojećih članov in članic.

Kouch, Gary, Ind., je dejal, da je v Garyju precej Slovencev. Če bi se tja poslalo organizatorja, bi mu mogoče uspelo organizirati klub.

Kobi, New Duluth, Minn., vprašuje tajnika JSZ., če vodstvo soc. stranke kaj stori da se pride med delavstvom do enotnega programa, oziroma do enotne fronte.

Pogorelec pojasnuje, da ameriška socialistična stranka ni storila nobenega koraka, ki bi vodil v razdore, pač pa je vsa njena taktika usmerjena na podlagi edinstva delavstva. Socialistična stranka je bila prva, ki je na svoji detroitski konvenciji podvzela akcijo za zgraditev skupne delavske stranke na federativni podlagi. Da ni do danes še uspela, je krivo deloma konservativno naziranje vodstva večine unij, deloma razdiralno delovanje gotove struje, oziroma struj

v delavskem gibanju. Ali socialistična stranke je za enoten program, in ta program že ima ves čas od kar obstoji. Je za enotno gibanje in radi tega obsoja sektaštvo in cepljenje delavskih sil najsibo v industrialnih ali političnih bojih.

Kobi se s tem pojasnilom zadovoljuje.

Jože Zavertnik, Chicago, je govoril o razlikah v delavskem pokretu pred desetletji. Tudi tedaj so bili boji med "levimi" in "desnimi", med "mladimi" in "starimi", toda stranka je bila v boju proti sovražnikom delavstva vzlic temu samo ena in enotna. V svojem nadaljem izvajanju je tolmačil kaj pomeni komunizem in kaj znači pokret, ki se danes imenuje komunistični. Citiral je Kropotkina in druge. Za največje delo ruske revolucije smatra iztrebljenje carizma, ker je dobila velika Rusija s tem pogoj za kulturni in gospodarski razvoj v obsegu, kakršnega pod carizmom ni imela.

Zaitz predlaga, ker je že pozno, da se poročilo u. pravnika Antona Žagarja odloži za bodoče sejo, ki naj se jo aranžira en večer naslednji teden konvencije. Predlog soglasno sprejet.

(Radi drugih priredb ob večerih in večernih sej konvencije se konferenca J. S. Z. ni nadaljevala.)

John Terčelj, predsednik konference.

Frank Zaitz, Zapisnikar.

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V BARBERTONU, OHIO.

Seje socialističnega kluba št. 232 JSZ. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v dvorani samostojnega društva "Domovina" na Mulberry cesti. Sodrugi, udeležujte se redno sej, ker je vedno kaj zanimivega in važnega na dnevnem redu. Simpatičarje vabimo, da se nam pridružijo in pomagajo pri delu za boljšo bodočnost delavskega ljudstva. **TAJNIŠTVO KLUBA ŠT. 232.**

GIRARD, OHIO.

Seje kluba št. 222 JSZ. v Girardu, O., se vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 7. zvečer v Slovenskem domu. Somišljeniki, pristopite v vrste zavednega delavstva! — Naš klub ima lepo zbirko knjig. Izposodite si jih!

TONY SEGINA, organizator.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrugi, prihajajte redno k sejam in pridobite klub novih članov!

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69 JSZ. zboruje vsako drugo nedeljo v mesecu po seji društva SSPZ. (dopoldne). Zborujemo v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste!

ANTON ZORNIK,
Box 202, Herminie, Pa.

Denarni dar za Božič

Ima le tedaj vrednost, ako je dostavljen pred božičem.

Gotovo vam je znano, da je pošta zelo obložena s pošiljatkami ob tem času. Zato ne odlašajte z njimi.

Vsekakor, glejte nato da jo vaši sorodniki dobijo pred božičem.

Na vse te pošiljatve v domovino obračamo posebno pozornost, kar vam jamči, da bo izplačana v popolni vsoti in v najkrajšem času.

Z ozirom na naš veliki promet in dobre zveze z največjimi bankami v domovini, nam je mogoče da vam nudimo najugodnejše cene.

Sprejemamo prijave za božični izlet v domovino s parnikom "Berengaria", kateri odpluje iz New Yorka dne 9. decembra. Pišite po informacije.

Kapital in prebitek
\$2,000,000.00

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠIH PRIHRANKOV.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00,
pol leta pa \$2.50.

Vstanavljajte nova društva.
Deset članov(ic) je treba za
novo društvo. Naslov za list
in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

WAUKEGANSKA POŠTA.

Slovenci se ne moremo posebno pohvaliti z gramofonskimi ploščami. Le nekaj izmed njih je takih, ki reprezentirajo našo glasbeno umetnost. Imamo dosti plošč, ki bi spadale na smetišče. Lahko bi imeli kaj boljšega. Radi si pripovedujemo o naši naprednosti, kar je lahko delo. Ampak v teh domišljijah se varamo. Zahtevajmo od odgovornih ljudi boljše plošče, da bomo pri drugih narodih vpoštevani kot kulturni narod, ne pa samo narod harmonike in vinskih popevk.

Tukajšnja mladina ima svojo godbo, kar je lepo in tudi napredno, ker je že vse napredno. Ampak če mladi dečki napenjajo svoja pljuča, stari pa plešejo po taktih, to ni več gojitev glasbene umetnosti, ampak negovanje gostilniške godbe. Mladina pri tem izgubi smisel za umetno glasbo. Na koncertnih in drugih glasbenih priredbah se dobi osnovni pojem o glasbeni umetnosti. Pri plesu zadostuje bum-bum-tra-ra-ra.

V društvu, ki je pomešano s kulturo in gospodarstvom, se kuha neprebavni močnik. Bližajo se namreč volitve odbora. Ob takih prilikah so v modi tajni in netajni sestanki, ter tekme med interesi. Ljudje bodo

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.
V nedeljo od 11 do 12 dop.

6% IN VARNO

6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET
At Millard Avenue
CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

volili kakor se jim bo pač zdelo. Kako volijo, vemo iz nešteti rezultatov. Po volitvah zabavljajo kot po navadi. Kadar bodo uvaževali namen volitev in namen organizacije, bomo nekoliko več vedeli o napredku.

Ogrski Slovenci, beneški Slovenci, goriški Slovenci, koroški Slovenci, štajerski Slovenci in koncem konca kranjski Slovenci — vsi skupaj smo narod, ki predstavlja zbirko slovenskih narodov. Vsi tarnajo o slabih razmerah. "Njihove" vlade jih pritiskajo k tlom. Bilo bi dobro, če bi bili malo bolj socialistično mednarodni, kajti potem bi bili tudi slovensko bolj narodni. Narodnost kot si jo tolmačijo sedaj, je zrela da odpade. Če si rojen Slovenec, ostaneš to do groba, in ni treba to svetu naznanjati z velikim bobnom. Nas bodo že poznali po naših delih. Če del ne bo, tudi našega slovesa ne bo.

Oglašajte priredbe klubov in društev v "Proletarcu".

ČAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. ČAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

FRANK GANTAR

se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koksa in peska.

1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

Knjige društvam "Izobraževalne akcije J. S. Z."

Pred par tedni je tajništvo J. S. Z. razposlalo na društva "Izobraževalne akcije J. S. Z." večje število raznih brošur, da jih razdele med svoje člane in članice, in tajnikom so bila poslana tozadevna navodila. Da bodo te knjige dosegle čim večje število čitateljev, priporočamo, da ko jih bodo eni prečitali, naj jih izroče drugim, nato tretjim itd. Na ta način bodo dosegle svoj resničen namen. Vse brošure imajo bogato poučno vsebino.

"MOB" V KINO IGRAH.

V ameriški filmski industriji je "mob" zelo važen element. Mob ima važno vlogo skoro v vsaki filmski igri. Tisoče teh ljudi je v Los Angelesu in okolici, ki nastopajo v "drhalskih prizorih". V Roosevelt Theatre bo prihodnji teden na sporedu film "Phantom of Opera", v katerem nastopa nad 4.000 ljudi. V Chicago Theatre bo poleg drugih točk predstavljan film "The Midshipman", v Mc Vickersu pa je glavni predmet pozornosti še vedno Paul Ash-ov jazz orkester.

OLJE — SAMO ŠE DVAJSET LET.

Kakor so preračunili vladni izvedenci znašajo rezerve olja v Združenih državah samo 9.000 milijonov sodov. Sedaj se producira olja nekaj nad 500 milijonov sodov za leto, kar pomeni, da bodo vse rezerve izčrpane do leta 1935 in kar je vredno resnega pomisleka od strani vsakega lastnika avtomobilov. To je namreč splošno zlo, ki ga naletimo v kraljestvu mineralij. Rastlinstvo ne pozna takih nevarnosti. Trinerjevo zdravilno grenko vino, katerega sestavine, od cascara sagrae do californijskega rdečega vina, spadajo vse v kraljestvo rastlinstva i zato mu ne bo nikoli pretila nevarnost pomanjkanja radi materiala. To zdravilo čudovito učinkuje v slučajih slabega teka, plinov, slabe prebave, glavobolov in sličnih želodčnih neredov. Mr. George Karcaba nam je pisal iz Conemaugh, Pa. 23. oktobra: "Moja žena je bila bolna nad 9 let. Sedaj živi že 4 mesece Trinerjevo zdravilno grenko vino in se počuti mnogo bolje." Če vaš lekarnar ali trgovec nima v zalogi Trinerjevega zdravilno grenkega vina, Trinerjevega Linimenta ali Trinerjevega Cough Sedative, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

Naročajte knjige iz "Proletarčeve" založbe.

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA. (I. E. Tomić), povest 330 strani, brošir ja 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VIANJEVA REPATICA, (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in értic, broširana	.65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZADNJI VAL, (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
KA SREČO, povest, broširana	.45
ZELENI KADER, (I. Zorec), povest, broš.	.45
ZGODBE IZ DOLINE ŠENT-FLORJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLOČIN IN KAZEN, E. M. Dostojevskij, roman, dve knjige, 602 strani, vezane	2.50
ZMOTI IN KONEC GOSPODIJE PAVLE, (I. Zorec), broširana	.40
EVONARJEVA HČI povest, broširana	.65
ZENINI NASE KOPNELE, (Rado Murnik), broširana	.30
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00

JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50

PESMI IN POEZIJE.

BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA, (Otom Zupanič), pesmi, trda vezba	.75
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba	.50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana	.90
POHORŠKE POTI, (Janko Glasar), broširana	.35
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Machar), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana	.50
VOJEMU NARODU, Valentin vodnik, broširana	.25
MLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba	.50
TRBOVLJE, (Tone Seliškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75
TRISTIA EX SIBERIA, (Voje-slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Otom Zupanič), pesništvo, broširana	.40

IGRE

ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	.50
BENEŠKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
CARLIJEVA ŠENTEV-TRIE ŠENINI, (F. S. Tancihar), dve salo-igri, enodejanke, broširana	.35
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	.60
KASIJ, drama v 3 dejanjih	.75
JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
NAVAĐEN SLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.35
NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana	.35
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ROMANTICNE DUŠE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.85
ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih	.50
SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAČE. POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIJALNI SPISI. UČNE IN DRUGE KNJIGE IN	
BROSURE.	
ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? De-bata	.20
ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK, (Dr. J. F. Kern)	5.00